

e-ISSN: 2651-3595

kalemname

Kırıkkale Üniversitesi
İslami İlimler Fakültesi Dergisi

8/15

HAZİRAN 2023

DergiPark
AKADEMİK

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

EBSCOhost

SOBIAD

SIA
Scientific Indexing Services

**Academic
Resource
Index**
ResearchBib

Kırıkkale Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi

e-ISSN: 2651-3595

Sayı/No:15

Haziran/June 2023

Dergi Eski Adı: Kırıkkale İslami İlimler Fakültesi Dergisi (KİİFAD)

(Eski ad altında yayımlanan sayılar: 2016, Cilt:1 Sayı:1-2; 2017, Cilt:2 Sayı:3-4; 2018, Cilt:3 Sayı:5)

Eski e-ISSN: 2547-9504

Previous Title: The Journal of Kırıkkale Islamic Sciences Faculty

(Year Range of Publication with Former Title: 2016-2018 Vol:1, No:1-Vol: 3, No:5)

Former e-ISSN: 2547-9504

Kapsam: Dinî Araştırmalar-Sosyal Bilimler

Scope: Religious Studies-Social Sciences

Periyot: Yılda 2 Sayı (Haziran & Aralık)

Period: Biannually (June& December)

Yayın Dili: Türkçe, İngilizce, Arapça, Almanca.

Publication Language: Turkish, English, Arabic, German.

Kalemname, yılda iki sayı yayımlanan uluslararası bilimsel ve hakemli bir dergidir.

Kalemname is an international peer-reviewed academic journal published twice a year.

Makaleler; İngilizce-Türkçe başlık, öz (en az 150 kelime), anahtar kelimeler (en az 5 kavram), İngilizce özet (en az 250 kelime) ve İSNAD atıf sistemine uygun olarak hazırlanan kaynakça içerir.

Articles contain an English-Turkish title, an abstract (at least 150 words), keywords (at least 5 concepts), a summary (at least 250 words), and a bibliography prepared with the ISNAD

ELÂZİĞ DÂRU'L-HAZEN TEKKESİ'NİN TÜRK DİN MÛSİKİSİ UYGULAMALARI

Mustafa Asım AKKUŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Türk Mûsikîsi Devlet Konservatuvarı
Türk Müziği Bölümü

Türk Din Mûsikîsi Ana Sanat Dalı

Asst. Prof., University of Ankara Yıldırım Beyazıt Turkish Music State Conservatory of Turkish Music
Department Turkish Religious Music Main Art Branch
Ankara, Türkiye.

mustafasimakkus@gmail.com

orcid.org/0000-0001-5327-6017

Öz:

Bu çalışmada, Elâzığ'ın Aksaray mahallesinde 1940'tan beri faaliyet gösteren bir tekke olan "Dâru'l-Hazen" Tekkesi'nin Türk din mûsikîsi açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. "Dâru'l-Hazen" Tekkesi'nin tarihsel süreci ele alındıktan sonra tekkeye riyaset eden şeyh efendilerin hayatlarına kısaca yer verilmiştir. Akabinde zikir usulüne değinilmiş ve bu usul içerisinde icra edilen mûsikî türleri tespit edilmiştir. Zikir esnasında Türk din mûsikîsinin birçok farklı türünü icra eden bu tekkede Kur'an-ı Kerim tilâveti, salavat, tesbihât, istiğfar, ilahi gibi türler icra edilmektedir. Bunun yanı sıra zikir, evrâd, kelime-i tevhid, gibi bölümler de nağmeli okunmakta olup tekkeye mahsus besteler olarak tespit edilmiştir. Bununla birlikte "Dâru'l-Hazen" Tekkesi'nde icra edilen tekkeye mahsus ilahiler arşiv ses kayıtlarından tespit edilip notaya alınmıştır. Bu çalışma sayesinde "Dâru'l-Hazen" Tekkesi'ndeki zikirlerin mûsikî ile iç içe olduğunun gösterilmesi ve notaya alınan ilahiler ile Türk din mûsikîsi repertuarına yeni eserler kazandırılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elâzığ, Türk Din Mûsikîsi, Tekke Mûsikîsi, Dâru'l-Hazen, Tasavvuf.

TURKISH RELIGIOUS MUSIC PRACTICES of ELAZIG DARU'L- HAZEN LODGE

Abstract:

In this study, it is aimed to evaluate the dervish lodge "Dâru'l-Hazen", which has been operating in the Aksaray district of Elazığ since 1940, in terms of Turkish religious music. After the historical process of the "Dâru'l-Hazen" lodge is discussed, the lives of the sheikh masters who presided over the lodge are briefly mentioned. Afterwards, the method of dhikr was mentioned,

and the types of music performed in this method were determined. In this lodge, which performs many different types of Turkish religious music during dhikr, genres such as recitation of the Qur'an, salawat, tasbihat, istigfar, and hymn are performed. In addition to this, sections such as dhikr, evrâd, word-i tawhid are sung with tunes and have been identified as compositions specific to the lodge. However, the hymns specific to the lodge performed in the “Dâru'l-Hazen” lodge were determined from the archive audio recordings and notated. With this study, it is aimed to show that the dhikrs in the “Dâru'l-Hazen” lodge are intertwined with music and to bring new works to the Turkish religious music repertoire with the hymns taken into the notation.

Keywords: Elazığ, Turkish Religious Music, Lodge Music, Daru'l-Hazen, Mysticism.

GİRİŞ

XV. yüzyılın başlarından itibaren Elâzığ'ın Palu ilçesinin Arındık bölgesinde Şeyh Pîr Efendi ve kardeşleri irşat ve fetih faaliyetlerinde bulunmuştur. Safevî Devleti, Akkoyunlu Devleti'ni 1503 yılında yenmesiyle Palu'ya hâkim olmuştur. Akabinde 1514 tarihinde Safevî Devleti ve Osmanlı Devleti arasındaki Çaldıran Savaşı'nı Osmanlı Devleti'nin kazanmasıyla birlikte Palu Osmanlı Devleti'nin hâkimiyetine geçmiştir. Osmanlı Devleti'nin Safevî Devleti'ni yenmesinde yöredeki birçok büyük ailelerin de katkısı vardır. Bu ailelerden birisi de Şeyh Pîr'in ailesidir.¹ Şeyh Pîr'in oğulları Şeyh İsa, Şeyh Resul ve Şeyh Alâeddin'dir. Şeyh Resul İranlılarla savaş sırasında Dersim'de şehit olmuştur.² Şeyh İsa ve Şeyh Alâeddin ise tıpkı babaları gibi tasavvufi anlamda bu bölgeye hizmet etmiş ve araştırmasını yaptığımız Dâru'l-Hazen Tekkesi'nin silsile olarak en baştaki şeyhlerinden sayılmıştır. Şeyh Alâeddin Efendi'nin aynı zamanda seyyid olduğu ve kendisine Osmanlı Devleti tarafından seyyid olduğuna dair berat verildiği de ifade edilmektedir.³

Dâru'l-Hazen Tekkesi'nin ilk şeyhi olarak kabul edilen ve Şeyh Alâeddin Efendi'nin neslinden gelen Palulu Şeyh Mehmet Efendi, 1875 senesinde Arındık Köyü'nde dünyaya gelmiştir. Palulu Şeyh Mehmet Efendi intisap ettiği Şeyh Ömer Efendi'nin (d.1821/ö.1905) yanında tasavvuf dersleri alarak kendisinden istifade etmiştir.⁴ Şeyh Ömer Efendi'nin vefat

¹ Serdar Karabulut, “Şeyh Alâeddin İbn-i Şeyh Pir Vakfiyeyi Tarihiyesi Üzerine Bir İnceleme”, *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* V/9 (2017), 266.

² Serdar Karabulut, *Şeyh Ali Sebti el- Palevi* (İzmit: Kalem Yayınları, 2014), 40.

³ Abdülkadir Kıyak, *Elazığ Evliyaları* (İstanbul: TBBD (Tarih Bilincinde Buluşanlar Derneği) Yayınları, 2013), 300.

⁴ Karabulut, “Şeyh Alâeddin İbn-i Şeyh Pir Vakfiyeyi Tarihiyesi Üzerine Bir İnceleme”, 270.

etmesinden sonra diğer köylerde de tarikatı yaşatmak için mücadele veren Palulu Şeyh Mehmet Efendi, 1916 yılında Palu'nun ileri gelenlerinden Haşim Bey'in ricası üzerine Palu'ya bağlı Gömeçbağlar Köyü'ne yerleşmiştir. 1924 yılında Elâzığ'ın merkez köylerinden Kövenk köyüne gelip 1937 yılına kadar burada yaşamış ve şeyhi olan Ömer Efendi'nin tarikatına hizmet etmiştir.⁵ Daha sonra Palulu Şeyh Mehmet Efendi Elâzığ merkez bölgesine yerleşmiştir.

Dâru'l-Hazen Tekkesi, 1940 senesinde Palulu Şeyh Mehmet Efendi'nin girişimleriyle Elâzığ merkezde evvela Şıra Meydanı'nda daha sonra Aksaray mahallesinde faaliyetine başlamıştır. Dervişleri tarafından Muhammed Baba-i Nurânî olarak da bilinen Mehmet Efendi'nin nüfustaki ismi Muhammed Özen'dir.⁶ Muhammed Özen 1958 yılında vefat etmiş ve evinin de bulunduğu Aksaray mahallesindeki Dâru'l-Hazen Tekkesi'ne defnedilmiştir. Oğlu Sadi Efendi (Özen) babasının dergâhını devam ettirmiştir.

Sadi Efendi'nin şiirlerinde “hazen” mahlasını kullanması sebebiyle dergâhına “Dâru'l-Hazen” (Hüzün Evi) ismini koyduğu bilinmektedir.⁷ Kurulduğundan günümüze kadar birçok dervişin müntesip olduğu bu tekkenin Türk din mûsikîsi açısından ele alınmasını amaçladığımız bu çalışmada Dâru'l-Hazen Tekkesi'ndeki tekke mûsikîsi uygulamalarına yer verilecektir. Çeşitli ses kayıtları ve arşivlerdeki notalar ile bu tekkenin Türk din mûsikîsi uygulamalarının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır.

1. Daru'l-Hazen Tekkesi'nin Şeyhleri

Tekkenin kurucu şeyhi olarak bilinen Palulu Şeyh Mehmet Efendi (Muhammed Baba-i Nûrânî), küçük yaştan itibaren medrese tahsili görmüştür. İleri derecede Arapça ve Farsça bildiği de bilinmektedir. Günümüze ulaşmamış şiirlerinin de olduğu ifade edilen Mehmet Efendi'nin erbâne çaldığı aynı zamanda ilahi söylediği de bilinmektedir. Edebiyat ve mûsikîye olan vukufiyeti sebebiyle tekkenin kuruluşundaki misyon ve vizyonun Mehmet Efendi'nin vefatından sonraki süreçte de tekkenin yol haritasını oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Palulu Şeyh Mehmet Efendi'nin vefatından sonra Sadi Özen tekke faaliyetlerini devam ettirmiştir. Sadi Özen, babasından aldığı tasavvuf dersleriyle küçük yaşlardan itibaren Sadî-i Şîrâzî'nin Farsça eserlerini meşk etmiş, babasının vefatının ardından Musa Kazım Efendi'den

⁵ Süleyman Yapıcı, *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları* (Elâzığ Belediyesi, 2015), 642.

⁶ Süleyman Yapıcı, *Aziz Şehrin Aziz İnsanları* (Elâzığ: Elâzığ Belediyesi, 2016), 399.

⁷ Ruşen Çakır, “Sadi Baba ve Hacı Efraim”, *Vatan Gazetesi* (2013).

dersler almıştır.⁸ Onun vefat etmesiyle de babasının halifelerinden Şeyh Şerif Dügânî'den⁹ dersler almıştır. Tarikat iznini de bu zattan almış ardından 1961 yılı itibariyle tasavvuf dersleri vermeye başlamış ve irşat faaliyetlerini yürütmüştür. Edebiyat ve mûsikîye küçüklükten itibaren ilgisi olan Sadi Özen'in şiirleri de mevcut olup birçoğu bestelenmiştir. Şiirlerinde "Hazenî" mahlasını kullanmış ve daha sonra tekkenin adını da hüznün evi anlamına gelen "Dâru'l-Hazen" tekkesi olarak isimlendirmiştir.

Sadi Özen'in 4 erkek, 2 kız çocuğu vardır. Erkek çocukların ismi Muhammed Taha Özen, Hüseyin Bilal Özen, Alican Özen, Cem Cenab Özen'dir. Kızları ise Zehra Altungök ve Ümmügülsüm Dağ'dır.¹⁰

Sadi Özen'in tasavvuf alanında *Ankalar ve Kargalar*, İslâm tarihi alanında *Emir Muaviye Sahabe mi?* ve *Ebu Tâlibin İmânî Meselesi* isimli kitapları da mevcuttur.¹¹ Vefatından önce hazırladığı fakat baskıya verilmemiş *Sensizim* adlı bir romanı da mevcuttur. Aşağıdaki bölümlerde notasını da vereceğimiz kendisine ait besteleri de bulunan Sadi Özen, 11 Şubat 2012'de Dâru'l-Hazen Tekkesi'nde vefat etmiştir. Elâzığ Harput'ta metfundur.¹²

Sadi Özen'in vefatından sonra tekke faaliyetlerini devam ettirmek üzere oğlu Muhammed Taha Özen tekkenin başına yani posta geçmiştir. 1965 Elâzığ doğumlu olan Muhammed Tâhâ Özen tekkenin zikir usulünü de yöneten kişidir. Mûsikî çalışmalarına da önem veren Özen, çeşitli illerde medrese eğitimi görmüştür. Bölgede Molla Muhammed olarak da bilinir. Tespih ve gümüş sanatına da ilgisi olan Özen hâlen tekkenin postnişînidir.¹³

Hüseyin Bilal Özen, tekkenin mûsikî faaliyetleriyle ilgilenen zâkirbaşısıdır. 1971 Elâzığ doğumlu olan Özen, çocukluğundan itibaren tekkede tasavvuf eğitimi görmüştür. Mûsikîye ilk olarak erbâne sazı ile başlayan Özen, daha sonra ney üflemeye başlayarak neyzen olmuştur. Erbâne sazını çalmasıyla birlikte üretimini de yapmakta olan Hüseyin Bilal Özen bir müddet Kültür Bakanlığı'nda ney sanatçısı olarak görev yapmıştır. 2023 yılı itibariyle hâlen Millî Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenlik yapmaktadır.¹⁴

⁸ Yapıcı, *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları*, 273.

⁹ Yapıcı, *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları*, 642.

¹⁰ Hüseyin Bilal Özen, "Mülâkât".

¹¹ Yapıcı, *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları*, 277.

¹² Özen, "Mülâkât".

¹³ Özen, "Mülâkât".

¹⁴ Özen, "Mülâkât".

Diğer kardeşlerden Ali Can Özen, 1975 Elâzığ doğumludur. İlkokul eğitiminden sonra hafızlık eğitimini tamamlamıştır. 2023 yılı itibariyle sağlık sektöründe çalışmaktadır. Cem Cenab Özen ise 1985 Elâzığ doğumludur. Eğitimini işletme ve daha sonra enerji mühendisliği alanında tamamlayan Özen; mûsikî alanında ney, ritim ve ud icra etmektedir. Kız kardeşlerden Zehra Altungök medrese tahsili görmüş ve tekkede hanımlara Kur'an-ı Kerîm, ilmihâl ve tefsir dersleri vermektedir. Ümmügülsüm Dağ ise çeşitli yerlerde medrese tahsili görmüştür ve Elâzığ'da ikamet ettiği süre içerisinde tekkede eğitim faaliyetlerinde bulunmuştur.¹⁵

2. Zikir Usulü ve Mûsikî Uygulamaları

Zikir usulü ile ilgili yapılan araştırma ve tekkenin zâkirbaşısı Hüseyin Bilal Özen'den elde edilen ses kayıtlarına göre zikrin başlangıcından bitişine kadarki tertipte Türk din mûsikîsi türleri ve besteli eserlerin tespiti yapıp notası alınmıştır.

Dâru'l-Hazen Tekkesi'ndeki uygulamalar Kâdirî¹⁶, Nakşibendî¹⁷ ve Rifâî¹⁸ gibi tarikatların uygulamalarını içermektedir. Bu sebeple yapılan araştırmada Dâru'l-Hazen Tekkesi'ndeki zikir usulünün sadece bir tarikata ait değil yukarıda zikredilen tarikatların uygulamalarını da içerisinde barındıran bir zikir usulü olduğunu ifade etmek gerekir.

Zikir usulü perşembe akşamı yatsı namazına müteakip başlar. Zikir, kuûd¹⁹, kıyâm²⁰ ve devrân²¹ olarak yapılır. Zikre geçilmeden önce evrâd²² ile başlanır. Evrâdın normal gün ve gecelerde Veysel Karanî'nin münacatı olarak da bilinen hicaz makamındaki tesbihât²³ ile başlar. Notalar aşağıda gösterildiği şekildedir.

¹⁵ Özen, "Mülâkât".

¹⁶ Kâdirîlik için Bkz.(Mustafa Asım Akkuş, "Kâdirîlik", *Türk Din Mûsikîsi* (Ankara: Nobel Yayınları, 2023), 179-191.)

¹⁷ Nakşibendiyye için Bkz.(Necdet Tosun, "Nakşibendiyye", *Türkiye'de Tarikatlar Tarih ve Kültür* (İstanbul: İSAM Yayınları, 2015), 611-692.)

¹⁸ Rifâiyye için Bkz.(Mustafa Tahralı, "Rifâiyye", *Türkiye'de Tarikatlar Tarih ve Kültür* (İstanbul: İSAM Yayınları, 2015), 285-334.)

¹⁹ Kuûd zikrinin tanımı için Bkz. (Cemil Çiftçi, *Tasavvuf Kitabı* (İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2003), 473-474.

²⁰ Kıyâm zikrinin tanımı için Bkz.(Ethem Cebecioğlu, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü* (İstanbul: Anka Yayınları, 2014), 375.

²¹ Devrânın tanımı için Bkz.(Ömer Tuğrul İnançer, "Osmanlı Tarihinde Sûfilik Âyin ve Erkânları", *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sûfiler* (Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2014), 158.

²² Evrâdın tanımı için Bkz.(Safer Dal, *Istalahât-ı Sofiyye fi Vatan-ı Asliyye* (İstanbul: Kırk Kandil Yayınları, 2013), 100.)

²³ Tesbihâtın tanımı için Bkz.(Serbüend Arpa, "Tesbihât", *Türk Din Mûsikîsi* (Ankara: Nobel Yayınları, 2023), 149-150.)

HİCAZ TESBİHAT

İ LA Hİ EN TE RAB Bİ VE E NEL AB DU VE EN TEL HA Lİ KU VE E NEL MAH LU KU
VE EN TEL REZ ZA KU VE E NEL MER ZU KU VE EN TEL MA Lİ KU VE E NEL MEM LU KU
VE EN TEL A Zİ ZU VE E NEL ZE Lİ LU VE EN TEL ĞA NİY YU VE E NEL FA Kİ RU
VE EN TEL HAY YU VE E NEL MEY Yİ TU VE EN TEL BA Kİ VE E NEL FA Nİ
VE EN TEL KE Rİ MU VE E NEL LE İ MU VE EN TEL MUH Sİ NU VE E NEL MU Sİ U
VE EN TEL ĞA FU RU VE E NEL MÜZ Nİ BU VE EN TEL A Zİ MU VE E NEL HA Kİ RU

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Ardından hicaz makamında Esmâü'l-Hüsna okunur.

HİCAZ TESBİHAT

BESTE:HÜSEYİN BİLAL ÖZEN

YA CE Mİ LU YA AL LAH YA ĞA Rİ BU YA AL LAH
YA RA U FU YA AL LAH YA A TU FU YA AL LAH
YA A Zİ MU YA AL LAH YA HAN NA NU YA AL LAH
YA SUB HA NU YA AL LAH YA E MA NU YA AL LAH
YA MUS TE ANU YA AL LAH YA MUH Sİ NU YA AL LAH
YA RA Hİ MU YA AL LAH YA KE Rİ MU YA AL LAH

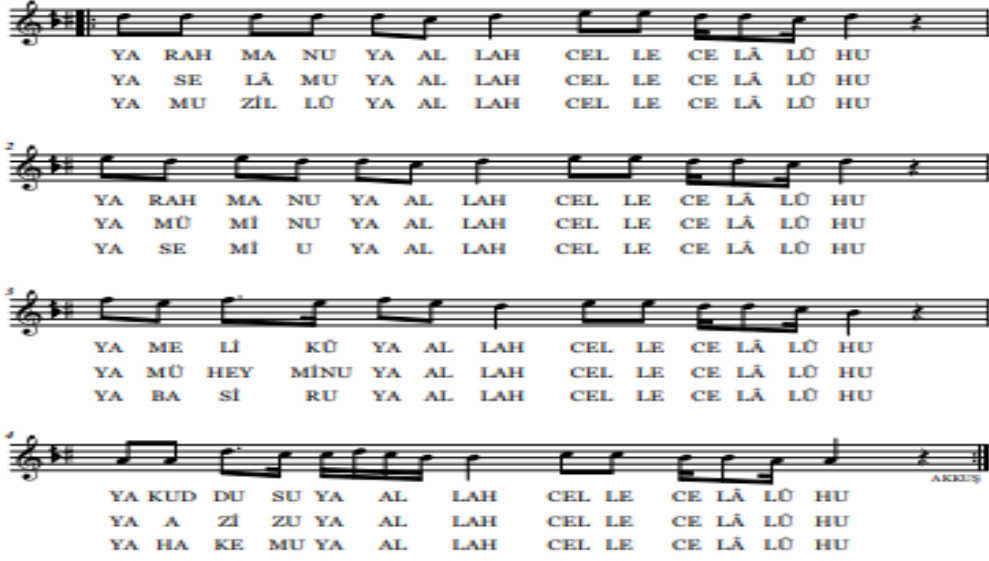
YA MU Cİ BU YA AL LAH YA HA Bİ BU YA AL LAH
YA MA RU FU YA AL LAH YA LA Tİ FU YA AL LAH
YA MEN NA NU YA AL LAH YA DEY YA NU YA AL LAH
YA BUR HA NU YA AL LAH YA SUL TA NU YA AL LAH
YA MU TE A LÛ YA AL LAH YA RAH MA NU YA AL LAH
YA ME Cİ DU YA AL LAH YA FER DU YA AL LAH

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Esmâü'l-Hüsna'nın ardından salavatlar nağmesiz okunur. Ve ardından lafza-i celâl hicaz makamında icra edilir.

HİCAZ TESBİHAT

YA RAH MA NU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU
YA SE LÂ MU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU
YA MU ZİL LÔ YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU

YA RAH MA NU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU
YA MÛ MÎ NU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU
YA SE MÎ U YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU

YA ME Lİ KÛ YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU
YA MÛ HEY MÎNU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU
YA BA Sİ RU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU

YA KUD DU SU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU
YA A Zİ ZU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU
YA HA KE MU YA AL LAH CEL LE CE LÂ LÔ HU

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Lafza-i celâlden sonra zikre başlanır. Zikre kuûd ile yani oturarak başlanır. Ardından postnişin tarafından râbîta-i mevtin teferruatı anlatılır.²⁴ Râbîta-i mevt yapılırken kişi kendi ölümünü düşünür. Râbîta-i mevt, bir Fatiha suresi, üç Felak suresi, üç Nas suresi, üç İnşirah suresi, üç İhlas suresi ve bir Kevser suresi okunarak kişinin kendi ölüm anını hissetmesi olarak ifade edilebilir. Râbîta-i mevt postnişin ile birlikte kelime-i şehadet getirilerek bitirilir. Akabinde birinci tesbihat olan besmele ile başlanır.

BESMELE

BİS MİL LÂ HİR RAH MA NİR RA HİM BİS MİL LÂ HİR RAH MA NİR RA HİM

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Kadir ve Berat gecelerine özel zikirde besmeleden sonra birinci bölüm istiğfar ile başlar.

²⁴ Özen, "Mülâkât".

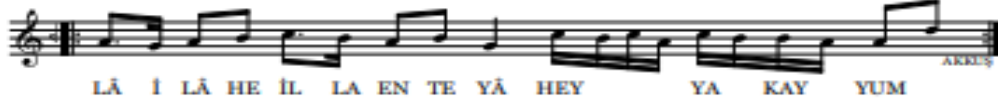
UŞŞAK İSTİĞFAR

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Devamında ikinci bölüm *Ente'l-Hâdi Ente'l-Hak Leyse'l-Hâdi İllâ Hû* güftesiyle uşşak zikir icra edilir.

UŞŞAK ZİKİR

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Ardından üçüncü bölüm *Yâ Ekreme'l-Ekremın Ekrimna* güftesiyle üçüncü bölümde uşşak zikir devam eder.

UŞŞAK ZİKİR

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Dördüncü bölümde ise *Yâ Erhame'r Râhimîn İrhamnâ* bölümüyle uşşak zikir devam eder.

UŞŞAK ZİKİR

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Beşinci bölümde ise, *Yâ Lâtîf Ültüfna* güftesiyle uşşak zikir devam eder.

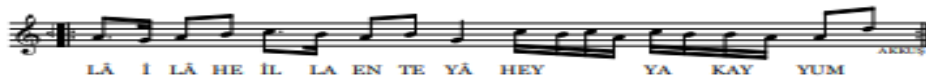
UŞŞAK ZİKİR

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Altıncı bölümde ise “Lâ İlahe İllâ Ente Yâ Hay Yâ Kayyûm Celle Celâlühü ve Celle Şânuhü ve Amme Nevâlühü ve Lâ İlahe Gayruhü” denilerek kuûd kısmı sona erer.

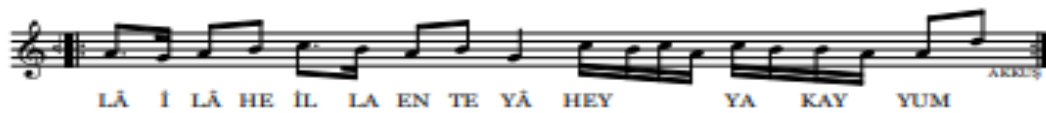
UŞŞAK ZİKİR

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

Kuûdun sonunda postnişîn ve dervişân tarafından uşşak makamında Âl-i İmrân suresi'nin 191. ayeti okunarak zâkirân kıyama kaldırılır. Kıyamda birinci esmâ kelime-i tevhiddir. Hicaz makamında okunan bu esmânın notası aşağıda gösterildiği şekildedir.

UŞŞAK ZİKİR

Dâru'l Hazen Tekkesi'ndeki Zikir Tertibinin Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

İkinci esmâ “Yâ Hay/Hey Yâ Kayyûm” dur. Üçüncü esmâ “Hay Allah Hu Allah”, dördüncü “Lafza-i Celâl”dir. Bu esmâlar nağmesiz okunur. Bu esnada usul olarak nim sofyan, sofyan ve düyek olmak şartıyla zakirbaşı riyasetinde zâkirân ilahi okur. Örneğin hüseyinî makamında bestesi Sadi Özen'e ait *Mevla'm Ver Aşkını Bana*, uşşak makamında güftesi Yûnus Emre'ye ait bestesi meçhul *Şeyhimin İlleri* ve hicaz makamında güftesi Yûnus Emre, bestesi

Sebilci Hüseyin Efendi'ye ait *Milk-i Bekâdan Gelmişem* ilahileri okunur.²⁵ Zikrin yapıldığı günün özel gün ve gecelerden olması hâlinde, güftesi o günün anlam ve önemine uygun olan ilahilerden icrâ edilir. İlahilerle birlikte dönüşümlü okunan ilahinin makamına uyumlu kasideler de okunur. Bir müddet sonra da kalbî olarak boğaz ve diyafram ile birlikte zikre devam edilir.

Son olarak “Hû” esmâsı zikredilirken devrân yapılır. Yani halkanın büyüklüğüne göre üç veya altı kişilik zâkir grubu tarafından halkanın içinde orta halka oluşturularak dairesel biçimde kollar omuzdan tutularak esmânın hızına bağlı olarak dönülür. “Hû” esmâsı ile nağmesiz düz bir şekilde kıyam zikri bitirilir.

Kıyamın son bölümünde Hüseyinî Kâdirî Salavatı (Salât-ı Kemâliyye) okunur. Akabinde postnişinin sağında bulunan zâkirbaşı postnişîn ile musâfahalaşır. Devamında sağdan başlayarak tüm dervişân ile musâfahalaşılır. Salât-ı Kemâliyye'nin bitmesiyle tekrar kuûda geçilir. Aşr-ı şerîf ve üç adet ihlas-ı şerif okunur. Akabinde postnişîn dua ve gülbank okur ve “Üçler, beşler, yediler, kırklar, evliyâlar, erenler, pirlar demine devrânına yâ Allah hû” der. Secdeye varılır ve Fatiha suresi ile nihayete erer.²⁶

3. Meşk Akşamları ve Mûsikî Dersleri

Meşk akşamları tekkenin Aksaray mahallesine taşınmasından itibaren başlatılmış olsa da elimizde bulunan en eski ses kayıtları 1980'li yılların başlarına dayanmaktadır. Meşklerin Dâru'l Hazen Tekkesi'nde çarşamba ve cumartesi akşamları yatsı namazına müteakip yapıldığı bilinmektedir.²⁷ Türk din mûsikîsi repertuarı başta olmak üzere klasik Türk mûsikîsi eserlerinin de geçildiği ifade edilmektedir.

Kandil geceleri ve bayramlarda da meşkler yapılır. Örneğin Muharrem ayında Kerbelâ hadisesini konu alan ilahiler, mersiyeler, deyişler ve nefesler meşkin repertuarını oluşturmaktadır. Meşklerde ney, kanun, ud, tambur, keman, halîle, kudüm, bendir, erbâne, daire gibi sazlar hazır bulunur. Repertuarı zâkirbaşı belirler. Dâru'l-Hazen'in 2023 yılı itibariyle zâkirbaşısı Hüseyin Bilal Özen'dir.²⁸

Dâru'l-Hazen'de mûsikî dersleri de önemli bir hizmet olarak karşımıza çıkmaktadır. 1990'lı yılların başlarından itibaren Hüseyin Bilal Özen tarafından ney ve ritim dersleriyle

²⁵ Yusuf Ertan, “Mülâkât”.

²⁶ Özen, “Mülâkât”.

²⁷ Özen, “Mülâkât”.

²⁸ Ertan, “Mülâkât”.

başlayan mûsikî eğitimi,2023 yılı itibariyle ney, ritim sazlar, tambur, ud olarak devam etmekte olup bu hizmetten herhangi bir ücret talep edilmemektedir. Bu hizmetle mûsikî icrasıyla birlikte eğitimine de önem verilmiş ve tekke, tekke mûsikîsinin Elâzığ'da gelecek nesillere aktarılması açısından önemli sanat merkezlerinden birisi olmuştur.

4. Dâru'l-Hazen Tekkesi İlahilerinin Notaları

Hüseyin Bilal Özen tarafından tarafımıza verilen ses kayıtları ve el yazma notalardan elde edilerek tespit edilen tekkeye ait Sadi Özen'in sekiz ilahisi, Hüseyin Bilal Özen'in iki ilahisi, Cem Cenab Özen'in bir ilahisi ve anonim bir ilahi ile toplam on iki beste vardır ve notaya alınmıştır.

BAYATİ İLAHİ
BİR HANÇER ALSALAR

SOFYAN GÜFTE:ŞEYH SADI ÖZEN
BESTE:ŞEYH SADI ÖZEN

BİR HAN ÇER AL SA LAR Sİ NE Mİ YAR SA LAR
UZ UN YOL ÜS TÜ NE KÖP RÜ KUR MA DIM

DE RU NUM DAN A CEP RE VA GÖR SE LER
ÇOK GÖ NÜL LER YIK TIM BEY TİN YAP MA DIM

BU DÜN YA YI YAZ KIŞ BA NA VER SE LER
DOS TUN KÂ BE Sİ Nİ TA VAF ET ME DİM

AL LAH DE ME YİN CE.....

EY LE NE Mİ YO RUM BEN HU DE ME YİN CE

EY LE NE Mİ YO RUM AKKUS

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

UŞŞAK İLAHİ

CANINI AŞK YOLUNA VERMEYEN

SOFYAN

GÜFTE:YUNUS EMRE
BESTE:ŞEYH SADI ÖZEN

CA NI NI AŞK YO LU NA
DOST SEV Gİ SİN GÖ NÜL DE
YU NUS İM Dİ OL DOS TUN

5
VER ME YEN A ŞIK MI DIR
CA NI LA BER KİT ME YEN
CE FA Sİ NA KAT LAN GIL

9
CEHD EY LE YÜP OL DOS TA
TÛL İ E MEL DEF TE RİN
YÜ RE Gİ NE İŞK O KUN

13
ER ME YEN A ŞIK MI DIR
DÜR ME YEN A ŞIK MI DIR
VUR MA YAN A ŞIK MI DIR

17
ER ME YEN A ŞIK MI DIR
DÜR ME YEN A ŞIK MI DIR
VUR MA YAN A ŞIK MI DIR

AKKIŞ

Dür'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

HÜSEYİNİ İLAHİ

GELDİM SUZÂNE

SOFYAN

GÜFTE-KUDDUSİ HZ.
BESTE-ŞEYH SADI ÖZEN

GEL DİM SU ZA NE ŞEM İ PER VA NE
BAK MA ZAM CA NE GİZ Lİ PA ZAR VAR GİZ Lİ PA ZAR VAR
A Şİ KI YAM BEN KÖ LE Sİ YEM BEN
BEN DE Sİ YEM BEN BAĞ LI Sİ YAM BEN KİT Mİ Rİ YEM BEN

ZÜLFÜ TELİNDEN BAĞLI GÜLÜNDEN
DOSTUN ELİNDEN DİLDE KEDER VAR
SUZİ DİLİM VAR TAZE GÜLÜM VAR
GİZLİ SIRRIM VAR BENDE HÜNER VAR

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

HÜSEYİNİ İLAHİ

GÖNLÜMÜ YARE SALASIM GELDİ

SOFYAN

GÜFTE-KUDDUSİ HZ.
BESTE-ŞEYH SADI ÖZEN

GÖN LÜ MÜ YA RE SA LA SİM GEL Dİ
BAH Rİ NE AŞ KİN DA LA SİM GEL Dİ
DA LA SİM GEL Dİ DA LA SİM GEL Dİ

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

HÜSEYİNİ İLAHİ

ADEMOĞLU AL HABERİ

CURCUNA

GÜFTE-ŞEYH SADI ÖZEN
BESTE-ŞEYH SADI ÖZEN

A DEM OĞ LU AL HA BE Rİ

GÜL ZAR Bİ ZİM GÜL BİZ DE DİR

MU HİB Bİ A Lİ A BA YIZ

TÜR LÜ HÜ NER LİK BİZ DE DİR

LİK BİZ DE DİR

İNSAN VARDIR TENİ SEMİZ
GUSÛL ALSA OLMAZ TEMİZ
HALKI TÂN ETME NEYİMİZ
CÛMLE NOKSAN HAL BİZDEDİR.

VASILILULLAH KÜÇÜĞÜYÜZ
DÂRUL HAZEN ÇİÇEĞİYİZ
SEYYİD SULTAN GERÇEĞİYİZ
İRFAN ERKÂN HAL BİZDEDİR.

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

UŞŞAK İLAHİ

MAZHAR-I AŞK-I MEVLÂYİZ

SOFYAN

GÜFTE:ŞEYH SADI ÖZEN
BESTE:HÜSEYİN BİLAL ÖZEN

MAZ HA RI AŞ KI MEV LÂ YİZ HA SA NI HÜ SEY Nİ YİZ

DER Dİ AŞ KA BİZ Şİ FA YİZ HA SA NI HÜ SEY Nİ YİZ
MU HİB Bİ A Lİ A BA YİZ HA SA NI HÜ SEY Nİ YİZ

MOL LA Yİ CÜ NUN DAN AL İNK DER Sİ AŞ KİN TA Dİ Nİ AKLUŞ

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

SABÂ İLAHİ

MERHABÂ HOŞ GELDİN

SOFYAN

GÜFTE:SEYYİD NESİMİ
BESTE:ŞEYH SADI ÖZEN

MER HA BA HOŞ GE DİN EY RU Hİ RE VA NİM
GÖN LÜ ME HİÇ SEN DEN ÖZ GE NES NE LA YIK

MER HA BA EY ŞE KER LEB DİL BE Rİ Şİ
GÖR ME DİM SÜ RE TÛM AK LÜ MU RÂ DIM

RİN ZE BA NİM MER HA BA EY ŞE KER LEB
CİS MÛ CÂ NİM MER HA BA SÜ RE TÛM AK

DİL BE Rİ Şİ RİN ZE BA NİM MER HA BA
LÜ MU RÂ DIM CİS MÛ CA NİM MER HA BA AKLUŞ

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

HÜSEYİNİ İLAHİ

ÖTME BÜLBÜL BU FİGAN NEDİR

CURCUNA

GÜLTE-ERZURUMLU EMRAH
BESTE: CEM CENAB ÖZEN

ÖT ME BÜL BÜL BU FİGAN NE DİR HEP SE Nİ SÖY LE DİM SE Nİ DİN LE DİM

O LUR MU BÖY LE EY GA RİP BÜL BÜL EY DERT Lİ BÜL BÜL EY GÜ ZEL BÜL BÜL

EY Şİ RİN BÜL BÜL VAY..... HEP SE Nİ SÖY LE RİM SE Nİ DİN LE RİM

O LUR MU BÖY LE EY GA RİP BÜL BÜL EY DERT Lİ BÜL BÜL EY GA RİP BÜL BÜL

VAY..... SE NİN DE BEN Gİ Bİ MEF TU NUN MU VAR NE DİR HER DEM BU

Fİ GA NİN BÜL BÜL Yİ NE BU GÜN AŞ KA CÜ NU NUN MU VAR GÜL DO LA NIR ÇEV RE

YA NI NA BÜL BÜL YA NI NA BÜL BÜL YA NI NA BÜL BÜL AKKUŞ

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

HÜSEYİNİ İLAHİ

MEVLAM VER AŞKINI BANA

GÜFTE:SEYYİD NİZAMOĞLU
BESTE:ŞEYH SADİ ÖZEN

SOPYAN

MEV LAM VER AŞ KI NI BA NA HAY RA NIN O LA YIM SE NİN

BÜL BÜL Gİ Bİ CE MA Lİ NE NÂ LÂ NIN O LA YIM SE NİN
SAR HOŞ E DİP DÖN DÖR BE Nİ MES TA NIN O LA YIM SE NİN

YAN DIR BE Nİ YAN DIR BE Nİ AŞK ME Yİ NE

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

GERDÂNİYE İLAHİ

ŞÖYLE BİR SEYRETSEM

GÜFTE:?
BESTE:ANONİM(HARPUT YÖRESİ)

SOPYAN

ŞÖY LE BİR SEY RET SEM DEV Rİ A LE Mİ HAK YO LUN DA BUL DUM SE Nİ E FEN DİM
GİT Tİ ÇİN YOL GAV SUL A ZAM YO LU DUR AS LI MI SÖ RAR SAN KAD Rİ KO LU DUR

Ü ZE Rİ NE OL SUN HAK KIN SE LA MI YOK TUR Mİ SA LI NİZ Sİ ZİN E FEN DİM
KAL BİN BİR HA Zİ NE HİK MET DO LU DUR A LA NA CEV HER DİR SÖ ZÜN E FEN DİM

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

UŞŞAK İLAHİ TEDBİRİNİ TERK EYLE

SOFYAN

GÜFTE:ŞEYH GALİB
BESTE:ŞEYH SADI ÖZEN

TED Bİ Rİ Nİ TERK EY LE TAK DİR Kİ HÜ DÂ NİN DİR
A ŞIK TA KE DER NEY LER GAM HAL Kİ Cİ HA NİN DİR
SEN YOK SUN O BEN LİK LER HEP VEH MÜ GÜ MÂ NİN DER
KÖY MA KA DE Hİ EL DEN SÖZ Fİ Rİ MÜ GÂ NİN DER

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

HÜSEYİNİ İLAHİ YİNE HİCRÂN

SOFYAN

ARANAĞME...

GÜFTE:ŞEYH SADI ÖZEN
BESTE:HÜSEYİN BİLAL ÖZEN

YİNE HİC RÂN
HER CA İ Dİ Yİ NE AY Rİ LİK MA TEM
ZA VAL LI ÇA VA NE YA RA LI GÖN LÜM
RE SİZ SE NİN KU LUN DUR
VA KİT AK ŞAM YÜ ZÜN DÖN KE REM KÂ NE
VA KİT AK ŞAM YÜ ZÜN DÖN KE REM KÂ NE
VA KİT AK ŞAM YÜ ZÜN DÖN KE REM KÂ NE

Dâr'ul Hazen Tekkesi'ndeki Nota Arşivi ve Ses Kayıtlarından Notaya Alınmıştır.

SONUÇ

Anadolu'da birçok tekke gibi mûsikîyi aktif kullanan Elâzığ Dâru'l-Hazen Tekkesi'nin mûsikî uygulamalarının özgünlük içermesi bizi bu araştırmaya yöneltmiştir. Zikir usulünde kendilerine mahsus besteleri olan tesbihat, zikir ve istiğfarlar tespit edilip bunların arşiv ses kayıtları tarafımıza tekke zâkirbaşısı Hüseyin Bilal Özen tarafından ulaştırılmıştır. Bununla birlikte Emrah Çümendir tarafından notaya alınan ilahiler, arşiv ses kayıtları üzerinden de dinlenilerek "Mus 2" programıyla tekrardan notaya alınmıştır.

Zikrin içerisinde bendir, erbâne, daire gibi ritim sazları eşliğinde ilahiler okunduğu tespit edilmiş ve bunların tekkeye ait olan besteleri notaya alınmıştır. İlahilerin okunduğu sırada dönüşümlü olarak kaside okunması ve aynı makamda okunmasına özen gösterilmesi makamsal uyum konusundaki hassasiyeti de ortaya koymakta ve tekke dervişlerinin mûsikî bilgi seviyesini göstermesi açısından da önem arz etmektedir. Bununla birlikte eser icralarının usulün yani ritmin zikirle senkronizasyon olarak uyumunun usul-zikir ilişkisi açısından başarılı bir altyapısının olduğunu da göstermektedir.

Çalışmamızda tekkenin zikirle beraber meşk uygulamalarında da aktif rol oynadığını görmekteyiz. Ney, kanun, ud, keman, tambur, bendir, erbâne, kudüm vb. ritim sazların meşklere aktif olarak yer alması icra anlamında dervişleri geliştirmekte ve müzik duyularındaki kaliteyi artırmaktadır. Bununla beraber yapılan meşklere sadece Türk din mûsikîsi değil Türk sanat müziği ve Türk halk müziği repertuarlarının geçilmesi de bu tekkeyi diğer tekkelerden farklı kılan bir taraftır.

Dâru'l-Hazen Tekkesi'nin mûsikî derslerinin yapıldığı medrese özelliği taşıması da yapmış olduğumuz bu araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır. Bendir ve ney eğitimine 1990'lı yıllarda başlanan tekkede bugün tambur ve ud sazları da eklenerek eğitime devam edilmesi bu alanda da çeşitliliğin ve gelişimin sağlandığını göstermektedir.

Dâru'l-Hazen Tekkesi'nden elden edilen veriler neticesinde 2023 yılı itibariyle zikir uygulamalarında tesbihat, istiğfar ve zikrin içerisindeki kendine mahsus melodiler dâhil on bir farklı beste tespit edilmiştir. Buna ilaveten zikir içerisinde ve meşkte icra edilen toplam on iki özgün ilahi tespit edilip notaya alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Akkuş, Mustafa Asım. “Kâdirîlik”. *Türk Din Mûsikîsi*. 179-191. Ankara: Nobel Yayınları, 2023.
- Arpa, Serbüend. “Tesbîhât”. *Türk Din Mûsikîsi*. 149-150. Ankara: Nobel Yayınları, 2023.
- Cebecioğlu, Ethem. *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*. İstanbul: Anka Yayınları, 2014.
- Çakır, Ruşen. “Sadî Baba ve Hacı Efraim”. *Vatan Gazetesi* (2013).
- Çiftçi, Cemil. *Tasavvuf Kitabı*. İstanbul: Kitabevi Yayınları, 2003.
- Dal, Safer. *İstalahât-ı Sofîyye fî Vatan-ı Asliyye*. İstanbul: Kırk Kandil Yayınları, 2013. Ertan, Yusuf. “Mülâkât”.
- İnançer, Ömer Tuğrul. “Osmanlı Tarihinde Sûfîlik Âyin ve Erkânları”. *Osmanlı Toplumunda Tasavvuf ve Sûfîler*. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2014.
- Karabulut, Serdar. “Şeyh Alâeddin İbn-i Şeyh Pir Vakfiyyeyi Tarihiyesi Üzerine Bir İnceleme”. *Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi V/9* (2017), 263-278.
- Karabulut, Serdar. *Şeyh Ali Sebiti el- Palevi*. İzmit: Kalem Yayınları, 2014.
- Kıyak, Abdülkadir. *Elâzığ Evliyaları*. İstanbul: TBBD (Tarih Bilincinde Buluşanlar Derneği) Yayınları, 2013.
- Özen, Hüseyin Bilal. “Mülâkât”.
- Tahralı, Mustafa. “Rifâiyye”. *Türkiye’de Tarikatlar Tarih ve Kültür*. 285-334. İstanbul: İSAM Yayınları, 2015.
- Tosun, Necdet. “Nakşibendiyye”. *Türkiye’de Tarikatlar Tarih ve Kültür*. 611-692. İstanbul: İSAM Yayınları, 2015.
- Yapıcı, Süleyman. *Aziz Şehrin Aziz İnsanları*. Elâzığ: Elazığ Belediyesi, 2016.
- Yapıcı, Süleyman. *Harput Âlim-Müellif ve Mutasavvıfları*. Elâzığ Belediyesi, 2015.